

МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПРАВО

УДК 341.174(4):334.012.63/64.001.82

ДЕЛІНСЬКИЙ О. А.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри Європейського Союзу
та порівняльного правознавства
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДОРОНІНА В. І.,

аспірант кафедри права Європейського Союзу
та порівняльного правознавства
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВІ ОСНОВИ ПОЛІТИКИ ПІДТРИМКИ ТА СПРИЯННЯ МАЛОМУ Й СЕРЕДНЬОМУ БІЗНЕСУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Анотація. У статті досліджено правові аспекти регулювання діяльності мікро-, малих і середніх підприємств у Європейському Союзі. Проаналізовано деякі нормативно-правові акти, принципи та методи, що застосовуються в процесі реалізації політики їх підтримки й сприяння.

Ключові слова: мікро-, мале та середнє підприємство, регуляторна політика, політика підтримки та сприяння бізнесу, принципи регулювання.

Постановка проблеми. Малі й середні підприємства (далі – МСП) визнані ключовими факторами сталого економічного розвитку, інновацій, подолання безробіття та соціальної інтеграції в Європейському Союзі (далі – ЄС). Вони становлять 99% усіх підприємств у ЄС. За останні 5 років на базі МСП створено близько 85% нових робочих місць і забезпечено 2/3 зайнятості в усьому приватному секторі [5].

Визнання значної ролі малих форм господарства зумовило створення специфічного напрямку регулювання – відношення в секторі малого й середнього бізнесу. Політика ЄС у цій сфері спрямована на підтримку та сприяння, її метою є якісний розвиток мікро-, малих і середніх підприємств, які саме складають цей сектор.

Проблематика правового забезпечення якісного розвитку підприємництва є вкрай гострою й актуальною для України, оскільки, незважаючи на кроки, зроблені останнім часом для створення сприятливих умов для підприємницької діяльності, національна регуляторна політика не повною мірою відповідає інтересам саме МСП та не враховує останні тенденції європейської практики з активізації підприємницької діяльності. Незважаючи підписання Угоди про асоціацію України з ЄС та активізацію діяльності з покращення умов для ведення підприємницької діяльності, клімат для українських підприємств є досить несприятливим, про що свідчить те, що в щорічному рейтингу Всесвітнього Банку «Doing Business – 2016», Україна посідає 83 місце [4].

Погоджуючись із думкою В.І. Король, можна стверджувати, що вирішення таких проблем потребує системного підходу також через удосконалення регуляторної політики з урахуванням та адаптованим використанням позитивного досвіду інших держав і їх інтеграційних об'єднань [12, с. 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню правового режиму функціонування МСП в національній і зарубіжній науці приділено досить велику увагу. Проблемою сприяння сектору малого й середнього бізнесу (далі – МСБ) займалися В.І. Король [12], Н.В. Мирна [16], О.І. Соскін [19], Н.І. Галан [10] та інші вчені. І.В. Труш присвятив цій проблемі дисертацію, у якій запропонував шляхи вдосконалення господарсько-правового забезпечення державної підтримки малого підприємництва [20]. Низка вчених розкрили особливості державної підтримки малого й середнього бізнесу в конкретних країнах – членах ЄС. Наприклад, у роботі А.А. Малюгіної розкрито досвід державної підтримки малого та середнього бізнесу у Франції. Однак відкритим залишається питання правового підґрунтя особливої наднаціональної політики ЄС щодо мікро-, малих і середніх підприємств, визначення механізмів, напрямів, способів та правового інструментарію її реалізації.

Мета й завдання статті. Оскільки досягнення стратегічних цілей ЄС великою мірою залежить від малих і середніх підприємств, доцільно визначити мету статті, яка полягає в розкритті ключових правових аспектів положення інституту малого й середнього бізнесу в Європейському Союзі, а також сформованій політиці його підтримки та сприяння.

Відповідно до мети статті вирішенню підлягають такі завдання:

- розкриття особливостей законодавчого визначення підприємництва в ЄС та критеріїв розподілу підприємств на мікро-, малі й середні;
- здійснення характеристики сектора мікро-, малого та середнього бізнесу як виокремленого інституту права Європейського Союзу;

- визначення нормативного підґрунтя політики ЄС щодо діяльності мікро-, малих і середніх підприємств;
- здійснення аналізу принципів правового регулювання діяльності МСП в Європейському Союзі;
- виявлення основних напрямів та інструментарію реалізації політики підтримки й сприяння бізнесу.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до завдань статті необхідно звернутись до концептуальних та методологічних розробок Європейської Комісії, що сприятиме розкриттю поняття підприємництва, особливостей малих і середніх підприємств, їх ролі в європейській економічній інфраструктурі, специфічних ознак, які роблять мікро-, малі й середні підприємства виокремленим і самостійним інститутом права ЄС.

Досить тривалим у часі був процес становлення законодавчого визначення підприємництва. Так, відповідно до ст. ст. 48, 81 та 82 Угоди про створення Європейського Співтовариства підприємство варто розуміти як будь-яку одиницю, причому незалежно від організаційно-правової форми, у тому числі партнерство, сімейний бізнес, асоціацію, яка на систематичній основі здійснює економічну діяльність. Спираючись на таке визначення та конкретизуючи його, Європейська Комісія Рекомендацією № 2003/361/ЄС від 6 травня 2003 р. запровадила два обов'язкові граничні критерії, відповідно до яких визначає набуття й збереження правового статусу малого або середнього підприємства: кількість працюючих та обсяг доходу або ж баланс активів, зобов'язань і капіталу (далі – баланс) [2].

Усі країни – члени ЄС під час віднесення підприємства до категорії мікро-, малого чи середнього дотримуються таких критеріїв, зазначених у ст. 2 Додатку 1 до Рекомендації Європейської Комісії № 2003/361/ЄС:

- мікропідприємства – до 10 працюючих із річним доходом та/або балансом не більше 2 млн євро;
- малі підприємства – до 50 працюючих, дохід/баланс до 10 млн євро;
- середні підприємства – до 250 працюючих, дохід до 50 млн євро або баланс до 43 млн євро [2].

Саме наведені три категорії підприємств складають сектор малого й середнього бізнесу. При цьому зазначені економічні критерії підлягають застосуванню на альтернативній основі, тобто може бути обраний один із них самим підприємством або відповідними органами влади, діяльність яких спрямовано, наприклад, на сприяння доступу МСП до джерел фінансування. Чітке виокремлення критеріїв виходить із того, що МСП дійсно потребують підтримки з боку інститутів ЄС, однак для цього необхідно визначити саме ті підприємства, які цього потребують найбільше та відповідають вимогам законодавства щодо статусу МСП [12, с. 174].

У 2006 р. Європейська Комісія оприлюднила перший Звіт щодо стану та результатів імплементації визначення МСП головними суб'єктами цього акта – країнами-членами, Європейським Інвестиційним Банком та Європейським Інвестиційним Фондом. У цілому, згідно із цим звітом,

прийняття загальноєвропейської концепції мікро-, малого й середнього підприємства на національних рівнях пройшло без ускладнень [6].

З позиції теорії права інститут права – це впорядкована сукупність правових норм, яка регулює певний вид (групу) однорідних суспільних відносин [13, с. 96]. Інститут малого та середнього підприємництва володіє всіма характерними ознаками правового інституту, до яких належать такі:

- 1) однорідність соціального змісту;
- 2) юридична єдність правових норм;
- 3) нормативна відособленість, тобто відокремлення норм, що утворюють правовий інститут, у нормативно-правових актах, главах, розділах, частинах, інших структурних підрозділах закону або іншого нормативно-правового акта;
- 4) повнота регульованих відносин.

Тобто інститут МСБ включає такий набір норм, який покликаний забезпечувати безпрогальність регульованих ним відносин. Через ці властивості кожен інститут права виконує властиве лише йому регулятивне завдання та не має суперечити іншим структурним елементам системи права [13, с. 98].

Інститут малого й середнього бізнесу є складним, або міжгалузевим, оскільки норми, що його регулюють, входять до складу різних галузей права. Так, діяльність малих і середніх підприємств є предметом регулювання антимонопольного, корпоративного, податкового, цивільного, торговельного та деяких інших галузей права Європейського Союзу.

Характеристика інституту малого й середнього підприємництва буде неповною, якщо не звернути уваги на таку його особливість: галузі та інститути права ЄС, як правило, не охоплюють повністю правовідносини в тій чи іншій сфері правового регулювання, а лише доповнюють відповідні галузі національного права держав-членів; винятками із цього правила є норми, що визначають правовий стан ЄС та право зовнішніх зносин ЄС [17, с. 143].

Правове підґрунтя унікальної системи регулювання й підтримки малого бізнесу в Європі почало складатись наприкінці минулого століття. Для стимулювання малого та середнього підприємництва в Європі було прийнято заходи щодо усунення адміністративних перешкод для малого бізнесу.

У 1993 р. Європейська Комісія оприлюднює так звану Білу книгу (White Paper), яка містить стратегію та перші стадії формування єдиної політики. Малий бізнес у ній розглядається як головний фактор подолання безробіття. Держави – члени ЄС, відповідно до Білої Книги, зобов'язуються сприяти зростанню кількості малих підприємств, здійснювати інвестування в сектор МСБ, заохочувати науково-дослідницький напрям діяльності, створення інноваційних малих підприємств тощо [18].

Ще одним документом, який визначив політику ЄС щодо МСП, є Європейська хартія для малих підприємств (European Charter for Small Enterprises), прийнята в 2000 р. У ній зазначається: «Розвиток інноваційної моделі економіки в Європі можливий, лише якщо малий бізнес буде висуну-

тий на перше місце в порядку денному». Також у хартії наголошено на тому, що малі підприємства повинні розглядатись як одна з рушійних сил інновацій, зайнятості, а також соціальної й регіональної інтеграції до Європи [8].

На базі Європейської хартії для малих підприємств у 2008 р. Європейською Комісією було прийнято Акт малого бізнесу для Європи (A small business Act for Europe), що являє собою першу європейську ініціативу для забезпечення стійкого зростання малих і середніх підприємств [1]. Знаковим є те, що документом закріплено дію принципу «думай спочатку про малих» («Think small first»). У практичній площині це означає, що надалі всі законодавчі ініціативи мають пройти спеціальний тест щодо оцінки їх потенційного впливу на мікро-, малі й середні підприємства. Унаслідок цього в разі, якщо не буде обґрунтовано необхідність поширення дії майбутнього акта законодавства на МСП, він автоматично підлягає виключенню з-під такої дії.

Запровадження принципу «думай спочатку про малих» зумовило необхідність удосконалення загальноєвропейського законодавства, що так чи інакше стосується МСП.

Так, наприклад, прийнятий у 2014 р. Регламент Європейської Комісії № 651/2014 зменшив фінансове навантаження на МСП, звільнив їх від деяких категорій сплат. У контексті фінансового послаблення значним кроком стало прийняття Директиви № 2006/112/ЄС [3]. Ця директива пропонує державам-членам можливість застосування понижених ставок ПДВ переважно для локальних послуг, які надаються малими й середніми підприємствами [3].

Як цілком слушно зазначає В.В. Мареніченко, механізми реалізації державного регулювання бізнесу в будь-якій країні ґрунтуються на певних принципах. У ЄС головними принципами у сфері регулювання підприємництва стали принципи його якісного розвитку. Через запровадження й подальше застосування таких принципів відбуваються насамперед зміцнення єдиного внутрішнього ринку, інтернаціоналізація підприємницької діяльності на рівні підприємств, усунення адміністративних бар'єрів і створення єдиного економічного простору ЄС, посилення взаємодії країн – членів ЄС із питань створення економічного та валютного союзів у межах ЄС [15].

З огляду на багатоаспектність системи принципів регулювання діяльності МСП доцільно було б запропонувати їх класифікацію з метою впорядкування й систематизації їх впливу на відносини у відповідному секторі.

Можна виділити *інституційні принципи*, які постають зі специфіки самого наднаціонального устрою Європейського Союзу. Тобто під час регулювання сектора малого й середнього бізнесу ЄС має керуватись насамперед принципами своєї діяльності, закріпленими Лісабонським договором, як основоположними принципами компетенції Європейського Союзу в цілому. До них належать такі:

а) принцип наділення компетенцією (принцип законності), відповідно до якого діяльність ЄС у цілому повинна здійснюватись у межах повноважень і цілей, зафіксованих в установчих документах організації;

б) принцип субсидіарності, який вимагає утримуватись від втручання в ті питання, які держави-члени можуть ефективно вирішувати самостійно, власними зусиллями. Принцип субсидіарності, однак, не поширюється на сфери, віднесені до виключної компетенції ЄС;

в) принцип пропорційності, згідно з яким дії ЄС повинні суворо відповідати (бути «пропорційними») його цілям.

Детальні умови реалізації двох останніх принципів закріплено в спеціальному протоколі до Договору про ЄС – Протоколі «Про застосування принципів субсидіарності та пропорційності». Документ включає 10 принципів, що визначають концепцію та спрямованість на створення якісно нового рівня юридичного й адміністративного середовища для малого бізнесу [14].

Десять базових положень Акта малого бізнесу для Європи включають такі позиції:

1) застосування конкретних положень законодавства, що передбачають уникнення неспівмірних тягарів на малі й середні підприємства;

2) забезпечення можливості другого шансу для чесних підприємців, які опинились у стані банкрутства;

3) закладення в основу європейської політики принципу «думай спочатку про малих» («Think small first»), який полягає в тому, що інтереси малих форм господарства беруться до уваги на найперших стадіях правотворчості. У практичній площині це означає, що Європейська Комісія має проводити обов'язкове консультування та слухання з МСП не менше ніж за 8 тижнів перед прийняттям будь-якої законодавчої пропозиції, яка матиме вплив на господарську діяльність;

4) окрім того, усі пропозиції, які передбачають розробку нових актів законодавства ЄС або запровадження певних заходів у відповідній сфері політики ЄС (наприклад, зовнішньоекономічній), мають проходити так званий МСП-тест (SME-test), який визначатиме оцінку ймовірного позитивного й негативного впливу на діяльність мікро-, малих і середніх підприємств [3, с. 175]. Застосування МСП-тесту варто вважати невід'ємною частиною будь-якої оцінки регуляторного впливу (Impact assessment). Кожна пропозиція, яка накладає або скорочує витрати для бізнесу, вимагає застосування МСП-тесту, який передбачає розробку пропозиції таким чином, щоб вона досягала поставленої мети без невиправданого обмеження чи втрати можливостей для малого бізнесу. Як доцільно підкреслює В.І. Король, на рівні ЄС такий тест став невід'ємним складником процесу оцінки впливу на інтереси МСП проектів актів законодавства ЄС, водночас у державах-членах подібний позитивний досвід сприйнято поки що частково, оскільки його запроваджено в практику не всіх держав-членів [7];

5) адаптування умов доступу МСП до публічних закупівель та можливостей отримання державної підтримки;

6) полегшення доступу МСП до фінансування та створення правових і бізнес-систем, своєчасних розрахунків у комерційній сфері;

- 7) допомога МСБ в отриманні більшої вигоди від можливостей, що надаються єдиним ринком;
- 8) підтримка розвитку навичок та здатності МСП до інновацій;
- 9) підтримка МСП в перетворенні екологічних викликів на економічні можливості;
- 10) стимулювання й підтримка МСП в напрямі отримання вигоди від росту ринків [1].

Аналіз спеціальних принципів регулювання діяльності мікро-, малих і середніх підприємств дає змогу класифікувати їх ще за критерієм активності на принципи активного та пасивного впливу.

Під *принципами активного впливу* (принципи допомоги) варто розуміти принципи, з яких постає необхідність діяти з боку інституцій, органів і держав – членів ЄС задля їх реалізації. Наприклад, втілення в життя принципу «думай спочатку про малих» потребує проведення МСП-тесту, для чого створюються спеціальні робочі групи, залучаються ресурси різного типу тощо.

Натомість під *принципами пасивного впливу* (принципи «не заважати») розуміють установки, що приводять до утримання від певних дій. Наприклад, реалізація принципу застосування конкретних положень законодавства, що передбачають уникнення неспівмірних тягарів на малі й середні підприємства в частині зменшення фінансового та адміністративного навантаження, потребує від органів та установ ЄС дотримання правила утримуватись від проведення деяких видів перевірок підприємств та окремих видів оподаткування.

Існує багато інших принципів регулювання діяльності МСП, які не закріплені нормативно, проте постають із «духу закону» та прийнятої в ЄС концепції якісного розвитку сектора МСБ, будь-якої його підтримки й сприяння.

Переходячи до виявлення основних напрямів та інструментарію реалізації політики підтримки й сприяння бізнесу, варто зауважити, що все це зовсім не означає створення «теплих» умов для малих і середніх підприємств, а скоріше є засобом вирівнювання можливостей малих, середніх і великих підприємств в умовах конкурентної боротьби, способом компенсації витрат підприємців від діяльності в ризикованих сферах.

Найбільшу увагу ЄС приділяє таким напрямам підтримки МСП:

- усуненню бюрократичних перешкод на шляху створення й функціонування цих суб'єктів підприємництва;
- наданню прямої фінансової підтримки підприємствам малого та середнього бізнесу;
- полегшенню підприємствам малого й середнього бізнесу доступу до джерел фінансування;
- зменшенню податкового тягара для суб'єктів малого та середнього бізнесу;
- підвищенню інноваційного потенціалу малого й середнього бізнесу.

Із зазначеного постають два типи впливу на бізнес-середовище: вертикальний, пов'язаний із фінансуванням і його елементами, та горизонтальний, який ґрунтується на захисті інтересів малих і середніх підприємств в інших сферах діяльності (наприклад, політика в галузі технологізації виробництва, політика в галузі досліджень та інноваційних розробок, регіональна політика, регулювання у сфері конкуренції) [9, с. 88–90].

На особливу увагу під час аналізу механізмів сприяння бізнесу заслуговує сукупність ініціатив щодо усунення адміністративних бар'єрів у ЄС. До них належить започаткована в 1996 р. програма SLIM, спрямована на спрощення законодавства для внутрішнього ринку. Для її реалізації групи офіційних представників країн-членів готують конкретні пропозиції щодо спрощення законодавства ЄС у конкретному секторі діяльності МСП.

Зазначений метод варто було запровадити в Україні, оскільки нерідко прийняття нормативних актів у сфері фінансового й адміністративного права, навпаки, ускладнює порядок взаємодії підприємств із податковими органами та іншими органами державної влади.

Поширеними в країнах Європи є також проекти раціоналізації процесу звітування, ліцензування, сертифікації, проекти збору інформації через один веб-сайт, на якому знаходяться всі форми (центр, що працює за принципом «єдиного вікна»). Наразі майже всі послуги щодо реєстрації, звітування, фінансово-податкових операцій можуть бути здійснені дистанційно завдяки розгалуженій системі інтернет-ресурсів, у тому числі інтернет-банкінгу. Завдяки реалізації згаданих програм досягнуто спрощення бухгалтерської звітності зі сплати ПДВ, спрощено форми та подання статистичної звітності зі сплати ПДВ на щорічній (замість щомісячній) основі, а також звільнено мікропідприємства від сплати ПДВ.

За оцінками експертів Організації економічного співробітництва та розвитку (Organization for Economic Cooperation and Development), рівень адміністративних бар'єрів у ЄС має постійну тенденцію до зменшення.

Одним із найважливіших напрямів державного сприяння розвитку малого й середнього бізнесу є пряма фінансова підтримка. Вона здійснюється у формі надання гарантій за кредитами, кредитування на пільгових умовах, участі в капіталі підприємств малого та середнього бізнесу, субсидування й дотації.

Вагомим стимулом для розвитку малого та середнього бізнесу стала реалізація податкових реформ. Сутність податкової політики щодо полегшення податкового тягаря суб'єктам малого й середнього бізнесу полягає у встановленні пільгового оподаткування прибутку [10].

Висновки. З огляду на важливість місця малих і середніх підприємств в економічній структурі ЄС сьогодні створено ефективну систему правового регулювання якісного розвитку сектора МСП. Завдяки її цілісності й розгалуженості можна стверджувати, що в праві Європейського Союзу сформований самостійний інститут малого та середнього бізнесу з усіма характерними для нього ознаками.

Упродовж останніх десятиріч якісно збагатилася джерельна база регулювання сектора МСБ. До ключових нормативно-правових актів можна віднести Європейську хартію малих підприємств 2000 р., Акт малого бізнесу для Європи 2008 р., Рекомендацію № 2003/361/ЄС, яка запроваджує визначення мікро-, малих і середніх підприємств, тощо.

Головними принципами ЄС у сфері регулювання й підтримки малого та середнього підприємництва є зміцнення єдиного внутрішнього ринку, інтернаціоналізація підприємницької діяльності на рівні підприємств, усунення адміністративних бар'єрів і створення єдиного економічного простору ЄС шляхом уніфікації законодавчої бази у сфері малого бізнесу, посилення взаємодії країн – членів ЄС із питань створення економічного й валютного союзів у межах ЄС.

Підтримка та сприяння бізнесу реалізується за багатьма напрямками, головними серед яких є зменшення фінансового й адміністративного навантаження на МСП, полегшення доступу до фінансування тощо.

Досвід ЄС у регулюванні підприємництва може бути корисним для українського законодавця з огляду на критичне становище економічної інфраструктури України, незадовільні умови для започаткування та ведення дрібного й середнього бізнесу.

Література:

1. A Small Business Act for Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eu.lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0078:FIN:en:PDF>.
2. Commission Recommendation 2003/361/EC of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu>.
3. Council directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of value added tax // Official Journal of the European Union. – 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006L0112&from=EN>.
4. Ease of Doing Business in Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.doingbusiness.org/>.
5. Entrepreneurship and Small and medium-sized enterprises (SMEs) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/growth/smes_en.
6. Report from the commission on the implementation of the commission recommendation (2003/361/EC) of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/10034>.
7. Review of the “Small Business Act” for Europe : Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Brussels COM(2011)78 final [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0078:FIN:en:PD>.
8. The European Charter for Small Enterprises [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV%3An26002>.

9. Воронов М.П., Дихнич І.В. Державне регулювання розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва: досвід України та ЄС / М.П. Воронов, І.В. Дихнич // Статистика України. – 2011. – № 2. – С. 88–92.
10. Галан Н.І. Системи державної підтримки малого та середнього бізнесу в розвинутих країнах : автореф. дис. ... канд. екон. наук / Н.І. Галан ; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. – К., 2006. – 18 с.
11. Галан Н.І. Державна підтримка малих та середніх підприємств в Європейському союзі / Н.І. Галан // Фінанси України: науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал. – 2005. – № 5. – С. 345.
12. Король В.І. Стратегічні пріоритети регуляторної політики ЄС в сфері господарської діяльності малих та середніх підприємств / В.І. Король // Міжнародне приватне право: Україна та ЄС. – 2013. – № 12. – С. 173.
13. Крестовська Н.М. Теорія держави і права: елементарний курс / Н.М. Крестовська, Л.Г. Матвеева. – 2-ге вид. – Х. : ТОВ «Одісей», 2008. – 432 с.
14. Ляпін Д.В. Регіональні особливості державного управління розвитком малого підприємництва / Д.В. Ляпін // Стратегічні пріоритети. – 2010. – № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/St_pr14_15/6.pdf.
15. Мареніченко В.В. Механізми реалізації державного регулювання якісного розвитку малого та середнього бізнесу в умовах інтеграції України до Європейського Союзу / В.В. Мареніченко // Вісник Академії митної служби України. Серія «Державне управління». – 2013. – № 1(8). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.irbis-nbu.gov.ua>.
16. Мирна Н.В. Сучасні тенденції регіоналізації та їх роль в європейських інтеграційних процесах / Н.В. Мирна // Державне будівництво (електронне наукове фахове видання). – 2013. – № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2013-1/index.html>.
17. Право Європейського Союзу : [підручник] / за ред. В.І. Муравйова. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 704 с.
18. Солодкина Н.А. Современная региональная политика ЕС в отношении малого и среднего бизнеса / Н.А. Солодкина // Ученые записки Санкт-Петербургской академии управления и экономики : сб. науч. тр. – СПб. : Изд-во СПбАУиЭ, 2011. – Вып. 1(31). – С. 3–5.
19. Соскін О.І. Економічна політика щодо малого і середнього бізнесу в рамках моделі народного капіталізму: австрійський досвід / О.І. Соскін // Журнал європейської економіки. – 2012. – Т. 11. – № 2. – С. 161–176.
20. Труш І.В. Господарсько-правове забезпечення державної підтримки малого підприємництва : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец 12.00.04 / І.В. Труш ; Ін-т екон.-прав. досліджень НАН України. – Донецьк, 2005. – 19 с.

Делинский О. А., Доронина В. И. Правовые основы политики поддержки и содействия малому и среднему бизнесу в Европейском Союзе

Аннотация. В статье исследованы правовые аспекты регулирования деятельности микро-, малых и средних предприятий в Европейском Союзе. Проанализированы некоторые нормативно-правовые акты, принципы и методы, которые применяются в процессе реализации политики их поддержки и содействия в Европейском Союзе.

Ключевые слова: микро-, малое и среднее предприятие, регуляторная политика, политика поддержки и содействия бизнесу, принципы регулирования.

Delinskyi O., Doronina V. Legal basis for policy support and assistance to small and medium-sized businesses in the European Union

Summary. The article deals with the legal basis for regulation policy of the small and medium-sized enterprises in the European Union. The author with that thesis argues that Small enterprises are the backbone of the European economy. They are a key source of jobs and a breeding ground for business ideas. Europe's efforts to usher in the new economy will succeed only if small business is brought to the top of the agenda. Small enterprises considered as a main driver for innovation, employment as well as social and local integration in Europe.

The best possible environment for small business and entrepreneurship needs therefore to be created. To realize that European Union makes next steps in the sphere of regulation:

- achieve a regulatory, fiscal and administrative framework conducive to entrepreneurial activity and improve the status of entrepreneurs;
- ensure access to markets on the basis of the least burdensome requirements that are consistent with overriding public policy objectives;
- facilitate access to the best research and technology;
- improve access to finance throughout the entire life-cycle of an enterprise;
- listen to the voice of small business;

The author analyzes the main regulations, principles and methods, which have to be used on the process of realization of policy of the supporting and promotion of small and medium-sized enterprises in the European Union.

Key words: micro-, small and medium-sized enterprises, regulation policy, supporting and promotion policy, regulation principles.